

BELOKRANJEC

Izhaja 1. in 15. vsakega mesca. — Naročnina za celo leto znaša K 1.50.

Glasiło belokranjskih kmetov.

Vse pošiljatve prosimo na naslov „Belokranjec“ Gradac, Bela Krajina.

Geslo: Na delo za staro pravdo.

I. letnik.

Ljubljana, dne 15. mal. travna 1908.

Štev. 3.

Kmetje!

Ko je izšel začasa zadnjih deželnozborskih volitev letak pod nazivom „Belokranjec“, se je splošno izražala želja, da naj bi Belokranjec izhajal redno, ne samo začasa volitev. Ta želja je sedaj izpolnjena, danes Vam dajemo v roke prvo redno številko domačega lista.

Ali je isti potreben ali ne? Ali je isti upravičen izhajati?

Ko so se pri zadnjih volitvah belokranjski kmetje začeli gibati samostojno, ko se je po mnogoštevilnih, doslej pri nas v Beli Krajini neznanih shodih začelo obravnavati, naše razmere, se je pokazalo naenkrat toliko tvarine, toliko potreb, da je vsakemu postalo jasno, da tako ne sme iti več naprej kot doslej, da je treba vzeti delo v roke prav temeljito in resno. Ko smo se večkrat sešli iz raznih koncev Bele Krajine, smo šele videli, koliko imamo skupnega, in koliko so zanemarili tisti, ki bi se bili imeli za naš okraj brigati. Čutili smo živo potrebo, da nam je treba središča, ki naj bi nas družilo, kjer naj bi se začeli vsi koraki, potrebni

za poboljšanje naših razmer. A ta potreba je rodila list. On naj bo ono središče, ona duševna vez, ki nas bo družila, ki nas bo bodrila in nam dajala pogum, da ne bomo omagali pri delu, ki nam bo dajal nasvete, kako svoje cilje doseči.

Ali je naš list opravičen, da izhaja? Kaj je Bela Krajina? To je del Slovenske, katere skoro noben Slovenec ne pozna. Gorjanci nas ločijo na eno stran od Kranjske, Kolpa od Hrvatske. Pri nas so se razvile take posebne razmere, da je edina pot, da se rešimo, da sami vzamemo svoje zadeve v roke, ker jih edino sami dobro poznamo.

Samopomoč! To bodi naše geslo. Videli smo, da drugače ne pojde. Kmetu bo edino le kmet sam pomagal. Drug kmeta ne razume, a zlasti nas Belokranjec ne, kdor ne živi sam tu med nami. List je samo prvi korak pri tem delu; on bo zbiral moči, ki so bile dosedaj raztresene, jih organiziral ter s pomočjo tako organiziranih moči bomo izvajali korak za korakom one potrebe, ki so se pokazale ali se še pokažejo.

Iz te potrebe lista pa sledi tudi posto-

panje. List bo predvsem imel gospodarsko in podučno vsebino. Osebnih bojov se bo do skrajne meje ogibal. S tem seveda ni rečeno, da bo brezbarven; v stvarnih zadevah namreč ne bomo poznali nobenega obzira.

V naši državi se je po osvoboditvi kmeta 1848. l. vladalo v smislu vseh drugih stanov, zlasti neproduktivnih, na kmeta so pa vsi pozabili. Posledice tega se sedaj čutijo. Gospodarstvo je prišlo na rob propada, ker je prišlo zemljedelstvo na rob propada, ki je temelj vsemu ostalemu. Kmet je bil za državo samo še material za vojaščino in davke, ni pa imel mesta, ki mu gre. Da je to eden glavnih vzrokov, da mi Slovenci nismo nikamor prišli, je jasno. 95% nas je kmetov. Kakoršno stališče je zavzemal kmet v celi državi, tako je moral zavzemati tudi cel naš narod, ker obstoji večinoma iz kmetov. Od Slovanov imajo edino nekaj vpliva Čehi, v kolikor so se industrijarizirali, ostali Slovani smo pa uboga para, ker smo kmetje. Iz tega seve ne sledi, da opustimo kmetijo in odidemo v tovarno. S kmetijo, ki je podlaga zdravega narodno-gospodarskega orga-

Podlistek.

„Belokranjčev“ klic.

Na delo bratje, v delu je naš spas,
po naših domih bodi dan, —
da zgine noč, je skrajni čas,
za blagor svoj vsi složno v bran!

Od vsega sveta zapuščeni smo,
li nas mogoče kdo pozna? —
Mi sebi prepuščeni smo,
umremo, bratje, naj od zla?

Ne, bratje, smrti željni nismo še,
še v naših žilah teče kri,
še bije v prsah naš srce,
po boljšem žitju hrepeni.

Za dom nam v srcu še plamti pogum,
uničil vrag nam sil še ni —
in svež in svitel je naš um.
Naprej! — Naš narod naj živi!

Tihozor.

Lov na medveda v Beli Krajini.

V nedeljo, dne 22. sušca so ustrelili vrhovski lovci divjačino, kakoršna uže ni bila v tukajšnji občini ubita blizu 100 let — medveda. Par dnij preje so se opazili sledovi dveh medvedov in sicer prav blizu Vrha. Omenjenega dne dopoludne je pa izsledil lovec Krajač jednega, po sledu stopinj sodeč večjega, in ga obšel. Opoldne smo imeli ustanovni zbor naše posojilnice, takoj po ustanovitvi se je pa podalo vseh 7 lovcem na označeno mesto, in kmalu so tudi opazili medveda, kateri jo je mahal proti njim. Prvi ga je z dobro pogojenim strelom pozdravil M. Simonič. Krvaveč je pa dirjal dalje, mimo oziroma proti drugim lovcem, ter tako dal priliko vsem, da so izkazali svojo izurjenost v streljanju, seveda jedni z večjim, drugi z manjim uspehom. Sledajič, ko je medved obnemogel sedel, ter prednji del života dvignil, mu je še pognal M. Špehar 2 krogli

v prsa, na kar je medved storil par korakov in padel. Ležečega je pa še eden lovcev parkrat s puškinim kopitom udaril s tako silo po glavi, da se je kopito razdrobilo. Najbrž tudi medvedova črepinja ni popolnoma cela ostala. Zver je tehtala 85 kg, za ta letni čas precejšnja teža.

Njega boljša polovica — medvedka — se je isti dan v svojo srečo odbila od njega. Menda uživa še vedno slast življenja, katero jej greni le skrb za njej neznano osodo nje soproga. Par večerov jo je bilo slišati nad vasjo Vrh tuliti, in ga klicati, mejtem ko so njega kosti obirali že Črnomaljci. Seveda bi bili lovci radi tudi njo dobili, a sreča jim ni bila mila. Sneg je namreč medtem izginil, tako da je ni bilo mogoče več slediti. Pritepla sta se medveda najbrž s Hrvatskega, kjer se takoj preko Kolpe nahajajo veliki gozdi, katere so pa ravno zadnji čas izsekavali.

Ali ste že poslali naročnino
K 1-50 za celo leto
 na naslov
Belokranjec, Gradac?
 Bela Krajina.

Pošljite takoj, če še niste. To malenkost lahko utрпи vsak. Priporočajte naš list tudi svojim znancem.

nizma, bi izgubili tudi to trdno podlago svojega narodnega obstoja. Pač pa je druga pot rešitve! Slovenski narod naj predstavlja tisti, ki tvori njegovo večino! Slovenski kmet naj vstane, naj vzame vajeti svoje usode sam v roke. Proč z varuhi, proč s koprani. Samopomoč in zadruga, to je tista podlaga, ki kmetu pribori mesto, ki mu gre. A ta boj se ne bojuje danes s cepcem in koso, kot so pred tristo leti naši predniki šli nad krute grajščake. Delo je danes tisto orožje, ki narode osvobodi ali zaslužji, zato bodi naše geslo

Na delo za staro pravdo!

Uredništvo.

Vrednost belokranjskih zemljišč
 s posebnim ozirom na prihodnje železniške razlastitve.

Spisal Zajec.

„Letos je krma posebno draga“, tako tarnajo Belokranjci povsod. Seveda je druga tudi draga, pa je je vendar mogoče po železnici dobiti nekoliko ceneje nego čez Gorjance v Belokrajino. Vsakdo ve, kaj je vzrok letošnje druginje krme; slaba letina je bila, premalo jo je. „I, saj je še za drag denar ni dobiti. Povsodi sem povpraševal po njej, ali misliš, da jo kdo proda“, tako je tožil nek Semičan svojemu sosedu.

„Pa tudi denerja ni. Vina je dovolj, ponujamo ga, posebne cene tudi nima, ker ga je veliko; pa tudi kupca ni“, mu je odvrnil sosed.

Priprosta kmetiča, ki nista obiskovala bogvekakih šol, sta v tem pogovoru nehote povedala prave vzroke, zakaj je krma draga, vino pa poceni. Kadar je kake stvari, ki jo človek potrebuje, malo, tedaj povprašuje po njej, išče jo. Kdor je ima toliko, da je lahko nekaj odda, vidi, da jo lahko drago proda, zato ji nastavi visoko ceno. V takem slučaju hodi kupec okoli prodajalca in mu prigovarja naj mu jo proda. H prodajalcu pride več kupcev, ki vidijo drug drugzega ali vsaj vedo drug za drugzega. Vsak bi rad, da bi prodajalec njemu prodal dotično blago. Zato ponudi nekoliko več kakor drugi kupci. Ko jim prodajalec pove, da mu je tainta že več ponujal, primaknejo ceno tudi ostali kupci, ker bi vsak rad dobil blago za sebe. Tako nabijajo ceno drug drugemu, dokler je nekateri, ki morebiti ne rabijo blaga ravno neobhodno, ne vzdrže več in odstopijo.

Kadar se je pa pridelalo kakega blaga več, kakor se ga navadno rabi, tedaj se vrši ravno nasprotno pogajanje: prodaj-

jalechodi okoli kupcev in jim ponuja svoje blago. H kupcu prihaja več prodajalcev, ki popuščajo ceno tako, kakor so jo v prejšnjem slučaju kupci nabijali. Kdor ima denarja dovolj, si nakupi iz špekulacije več blaga, nego ga rabi, in ga prodaja potem prodaja prihodnja leta ko poskoči blagu cena, z velikim dobičkom.

Cena vsakega blaga je odvisna torej v prvi vrsti od ponudbe in povpraševanja, nekoliko tudi od nabavnih stroškov, od bližine mest, dobrih cest, železnic, od špekulacije in reklame.

To pravilo velja za vsako blago.*) Na Gorenjskem po dolinah, kjer žoburi skoraj izpod vsake skale dober hladen studenček, ne pride nikomur na misel, da bi kupil ali prodal kozarček studenčnice. Na velikih kolodvorih in na božjih potih kakor n. pr. na sv. Višarjih se mora pa kupico vode že plačati. Posebno veliko ceno bi imela voda za potnika, umirajočega sredi velike puščave od žeje.

V navadnih razmerah ima pri nas majhno zrno dijamanta večjo ceno nego cel voz kruha, ker je kruha neprimerno več nego dijamanta. Če bi pa nastala v deželi lakota, bi ljudje radi dali celo pest dijamantov — če bi jih imeli — za grizljive kruha. V tem slučaju bi namreč po kruhu mnogo bolj povpraševali nego po dijamantih.

Povprašuje se torej po blagu, kadar ga je premalo, ponuja pa se blago, kadargaje preveč za navadno rabo ljudij.

Če velja preje navedeno pravilo, da je namreč cena vsakega blaga odvisna od ponudbe in povpraševanja, potem velja tudi glede njiv, travnikov, gozdov, torej glede zemlje sploh. Pogledati in preresetati moramo v prvi vrsti, ali je v Belokrajni preveč zemlje ali premalo, potem bomo videli, ali je za njo več ponudnikov ali povpraševalcev. Šele potem se bo dalo zanesljivo reči, ali imajo belokranjska zemljišča visoko ali nizko ceno.

Belokrajna je v dolini popolnoma kraševit svet. Prav ravnega polja ni skoro prav nič, če izvzamemo ono malenkost okoli Gribelj. Dolinice ali kotli, takozvane „drage“ se vrsté z griči in hribčki. Svet je tudi bolj ali manje skalovit. Na prav mnogih mestih so prebivalci skalovje z ogromnim trudom in velikimi stroški izkrčili**) (izstrelili) in izsekali. Tako pridobljeno ravnico so prekopali in zasadili ter ogradili z visokim kamnitim plotom. Takih ograjenih njivic vidimo tudi na Krasu vse polno. Če je taka njivica na dnu kake globeli t. j. v dragi, nastane na njej ob hudem nalivn velika luža, ki pokvari setev. Če pa je njivica v bregu, odnese naliv skoro vso zemljo v dolino, odkoder jo znosijo ljudje v koših na hrbtu z velikim trudom na prejšnje mesto. Tudi od potokov, voda in iz cestnih jarkov nosijo zemljo mnogokrat prav daleč na svoje skalnate parcele.

*) Blago je vsaka stvar, ki ima za ljudi toliko pomena, da gre iz rok v roke ozir. da se zamenjava za drugo blago ozir. za denar.

**) Kamen krčiti je belokranjski izraz za kamen streljati.

Da pri tem silno trpe, to se pač ob sebi razume.

Iz pravkar povedanega je pa jasno, da v Belokrajni zemlje primanjkuje, ker bi je sicer ne nosili s tolikim trudom v hribe. Pa tudi na njivah, s katerih ne odnašajo nalivi zemlje, se je moralo mnogo skal izstreliti in odpraviti. Tudi taka, na ta način skalovja očiščena njiva je gotovo dražja in več vredna, kakor ona, ki jo je bilo treba le razorati. Skale pa krčijo iz njiv, ker jim brezskalnih njiv primanjkuje. Jasno je torej kot beli dan, da zemlje v Belokrajni primanjkuje. Imeti mora torej več kupcev nego prodajalcev; tedaj mora biti draga. Res plačujejo belokranjsko skalnato zemljo primeroma mnogo dražje nego najlepše gorenjske njive. Posebno in neverjetno draga je zemlja v Semiču oziroma v Semiških vinogradih.

Pravkar navedene razloge naj bi vpoštevala država, ki bo kupovala zemljišča v kratkem za železniško progo. Še bolj pa naj bi te-le vrstice uvaževala razglasitvena komisija, ki bo določala zemlji cene v vseh slučajih, kjer se glede cene ne bo mogel sporazumeti lastnik zemlje kot prodajalec z železnično oziroma državno upravo kot kupcem. Kadarkoli se je gradila kaka železnica, vselej in povsodi so tarnali prizadeti lastniki zemljišč, da se nastavljajo cene zemlji neprimerno prenizko.

V Belokrajni pa je mnogo, mnogo večja nevarnost, da se bo zemlja v skoraj nepopravljivo škodo lastnikov prenizko cenila. Vlada je namreč imenovala cenilce iz ljubljanske okolice, iz Škofjeloke, iz Kranja in iz Vrhnike. Zdaj pa pomislite Belokranjci sledeče:

Cenilci so navadno premožnejši posestniki. Pri Ljubljani, Škofjiloki, Kranju in Vrhniki so krasna, ravna neskalnata polja. Ako pridejo cenilci iz teh krajev, cenilci, ki imajo brezdvomno mnogo najkrasnejšega polja v domačem kraju, cenit belokranjska zemljišča, bodo že pri prvem pogledu razočarani vzkliknili: „Tacega kamenitega polja jaz nočem, če mi dajo zastonj. To polje ni nič vredno.“ Da cenilec po takih besedah belokranjske zemlje ne bo cenil visoko, to uvidite vsi. Toda napačen je sklep, storjen pod prvim vtiskom primerjave belokranjskega in drugega (njegovega) lepšega polja, da naš svet v Belokrajni ni nič ali le malo vreden. Kakor rad plača hribolazec visoko v gori za liter slabega vina 2 K, dočim dobi v dolini za 80 vin. liter dobrega vina, tako je v Belokrajni iz preje navedenih razlogov ta naša skalnata zemlja mnogo več vredna, nego najlepše gorenjsko ali vrhniško polje.

Ker upamo, da bodo gospodje cenilci ta razmotrivanje gotovo dobrohotno vpoštevali, smo prepričani, da bo belokranjska železnica v toliko boljša nego so druge, ker ne bo, še predno bo stekla, ljudstvu škodovala pri nakupu oziroma pri razlastitvi zemljišč, predno bo njeno prvo delovanje blagoslov deželi, po kateri bo tekla.

Iz Bele Krajine.

Priporočamo se svojim somišljenikom, da naj nam pridno dopisujejo iz svojih okolišev o vsem, kar ljudstvo teži in kar bi zanimalo tudi druge Belokranjce.

Vollni letak, ki je izšel dvakrat pod naslovom „Belokranjec“, je državno pravdnništvo obakrat zaplenilo. Prva številka je bila medtem že vsa razdana, drugo so pa pošte na brzojavni poziv drž. pravdnništva zadržale. Nekaj dni po volitvi, ko je bil mandat že na varnem, je isto pravdnništvo poštam naročilo, naj „Belokranjca“ izroče adresentom. Kdor bi to številko želel, mu jo radi pošljemo.

Gospodarsko delo v Beli Krajini. Ustanovile so se sledeče „Kmetijske hranilnice in posojilnice“: v Gradacu, na Vinici, Vrhu, Preloki in v Starem trgu. S tem je napravljen začetek in temelj za vse nadaljnje gospodarsko delo, ker bo šele sedaj mogoče misliti na kaj drugega, ko je preskrbljeno za denar, ki je potreben, predno se more kaj drugega začeti.

Iz Vinice. Čas drvi svojo načrtano pot in ne vpraša, kaj je komu ljubo ali ni. Ko bi vstali iz grobov nekdanji viniški graščaki in obrnili pogled na viniški grad, kateri je z uspehom kljuboval ljutemu Turku, bi jih gotovo zazeblu v srce, ko bi zagledali svoj nekdanj tako mogočen in varen dom v mrtvi razvalini. Ali čas gre svojo pot ne oziraje se na levo niti za desno. Leto 1848. je bilo osodepolno za graščake. Zazvonil jim je mrtvaški zvon. Nikdar več se graščakom ne povrnejo oni lepi, brezdelni časi, ko so živeli ob krvi kmeta. Tem veselejše pa je bilo to leto za tlačnega kmeta. Z nastopom vlade našega cesarja Franc Jožefa I. je bil kmet svoboden, prost tlake in robstva. In tak ostane še nadalje, ako bo mislil s svojo glavo. Od leta 1848. lezejo mogočni gradovi na kup in njih gospodarji beže iz njih, kakor podgane, kadar se potaplja ladija. Iz teh trdnjav je nekdanj davila in pritiskala kruta graščakova roka ubozega kmeta, danes pa se iz njih oglašajo še mrtvaški sel — otožni čuk. Po dvoranah, kjer se je nekdanj razlegal hrup samopašnih in pijanih, grajskih lahkoživcev, vlada grobna tišina. Po trdo zidanih stolpih kraljuje samota, njih trdni zidovi so jedino še zavetje mračnjaškemu netopirju. In po vlažnih, temnih ječah, kjer je še v nedavnem času stokal in ječal ubogi kmetijski trpin, leno lazi temo ljubeči močerad, kateri je ostal še jedini prostovoljni jetnik teh strašnih prostovov. In ko se zruši zadnja stena nekdanj strašnega gradu, pride prost kmetič, naloži kamen za kamenom na svoj voz, ter ga odpelje na občinsko cesto. Kmetovalčeva kola drobe kamen za kamenom v prah. — Tako se maščuje usoda nad kruto gospodarjevo roko. Napredek in omika zloмила sta nečloveškemu ravnanju ost, katera je bila obrnjena proti kmetu. Čas drvi, ruši in vstvarja nove like, novo življenje. V nekotikih dneh izgine viniški grad. Te vrste

naj bodo nekdanjim gospodarjem viniškega gradu zadnji pozdrav:

»Bili so grajski gospodje, ni jih več, bil je njihov grad, kmalu ga ne bo več, smo pa še vedno tu, mi slovenski kmetje, in naše žuljave roke.«

Po metliški okolici se dobi še mnogo dobrega vina. Kupci, oglasite se.

Pomanjkanje trtnih ključev. V pondeljek dne 6. t. m. je delil vin. nadzornik, g. Skalický, ključce iz drž. trtnice v Črnomlju. Ljudje so se splošno pritoževali, da dobijo premalov ključev. To pomanjkanje je nastalo vsled tega, ker se je letos dosti sveta na novo prerigolalo, kar je povzročala letošnja dobra letina. Država pa zopet letos ni več toliko ključev dala na razpolago, ker je svoj čas s temi hotela olajšati zasaditev novih vinogradov, ki so prvi začeli s zasajanjem. Sedaj bo treba misliti v tem oziru na samopomoč, da si napravijo kraji, kjer se bo še dosti nasadilo novih vinogradov, svoje občinske trtnice.

Belokranjska železnica ima biti zgotovljena leta 1909. Vendar pa sedaj nismo na jasnem, katera bode glavna proga, ali Novomesto-Metlika-Karlovec, ali Novomesto-Črnomelj - Metlika - Karlovec. Belokranjci! Sloga jači, nesloga tlači! Zjedinite se vendar enkrat, vsaj ob 12. uri. Osebnosti naj ostanejo na strani, kadar se gre za skupno blaginjo naše Belokrajine. Čuje se v zadnjem času, da tudi na Hrvatskem ne gre vse tako, kakor bi bilo treba. Tudi tam je nastal prepir radi železnice. Jedni hočejo progo Metlika-Ozalj-Karlovec, zopet drugi zahtevajo, da naj gre železnica preko Ribnika v Karlovec, ker je svet bolj obljuden. Kako bodeta obe vladi ukrenili, ni še znano, a železi bi bilo, da ustreže želji večine ter da bo služila železnica ne samo vojaškim, ampak tudi skupnim interesom prebivalstva.

Ogenj na Vinici. Dne 31. sušca so se bile vnele saje v dimniku hiše Gabrijele Karina na Vinici. Ker je dimnik slabo ometan, je bruhnil ogenj po razpokah in se je bila že vnela tik dimnika ležeča greda. Ognjegasno društvo na Vinici je pravočasno dospelo na mesto in preprečilo večjo nesrečo, tako da ni nikake škode.

Semič. V naši okolici ima ljudstvo še vedno dosti vina na prodaj. Želeti bi bilo, da bi se oglasilo kaj kupcev, da bi se pridelek spravil v denar. Kupce bi narod moral privabiti tudi sam, ker se pa posamezniku ne izplača. Toda česar ne zmore en sam, zmoglo bi jih več. Letošnja množina vina po kletih dokazuje, da ne zadostuje samo mnogo pridelati, temveč da je treba tudi skrbeti, da se pridelek spravi v denar. To bi mogla napraviti najlaglje vinarska zadruga.

„Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v metliškem sodnem okraju“ je imelo pretečeni mesec ob obilni vdeležbi svoj I. občni zbor, katerega je otvoril g. c. kr. okr. sodnik Fran Regally z geslom pokojnega prestolonaslednika „najdragocenejša glavnica države so ljudje“. Društvo ima dosedaj 70 izvršujočih, 65 rednih in dva ustanovna člana (metliška mestna občina in g. notar Oto Ploj).

Po predlogu g. župana Mihelčiča je bil izvoljen za predsednika zopet g. sodnik Regally. Društvo ima 14 odbornikov in dva namestnika. Takoj po obnem zboru se je sestavil odbor takole: predsednik: F. Regally, c. kr. okr. sodnik; podpredsednik: L. Gangl, ravnatelj I. dolenj. posojilnice v Metliki; tajnik: K. Barle, učitelj v Metliki; tajnikov namesnik: J. Fleischmann, meščan v Metliki; blagajnik: D. Vukšinič, oskrbnik nemškega vit. reda v Metliki; blagajnikov namestnik: F. Guštin, c. kr. poštar v Metliki. Društvu s tako plemenitim namenom želimo kar največ vspeha.

Razne vesti.

Podpora vinogradnikom. Med vinogradnike v nekaterih občinah v vipavski dolini in na Brdih, ki so trpele vsled suše, je razdelila vlada 1300 kg modre galice.

Slovenska trgovska šola. Dne 28. sušca je kranjski deželni zbor soglasno sklenil ustanoviti v Ljubljani slov. trgovsko šolo. V ta namen je dovolil deželnemu odboru 6000 kron začasnega kredita. Podpora dobi dežela za njo tudi od države. Šola se otvori že jeseni. Ustanovitev takega zavoda je kar najbolje pozdraviti. Zakaj? Dosedaj manjka namreč nam Slovincem domače trgovske izobrazbe. Kdor je kaj take izobrazbe iskal, jo je dobil po tujih zavodih. Prva posledica tega je bila, da je bilo naše trgovstvo predolgo pod tujim uplivom, a kar je glavno, trgovska izobrazba je bila širšim slojem nemogoča, zlasti kdor ni bil več kakemu tujemu jeziku. Sedaj nam pa ne bo treba pošiljati nadarjenih dečkov s kmetov samo v gimnazije, kjer so se izobrazili za gospode ter nato ostali v mestu. Kmetijski fantje se vrnejo po strokovni izobrazbi nazaj med ljudstvo, nastane nam tako neodvisen stem, ki bo doma pomagal množiti blagostanje. Med Slovenci se zadnji čas zelo lepo razvija združništvo, kjer bo mnogo učencev te trgovske šole našlo obilo hvaležnega dela in dobrega zaslužka. Koliko je po deželi malih obrtnikov, ki so si izšolali sinove po gimnazijah, očetova obrt je pa z očetovo smrtjo propadla. Obrtnik da sedaj svojemu sinu trgovsko izobrazbo, da bo sin lahko očetovo obrt nadaljeval in vodil na moderni način. Dekleča so bila po takih rodovinah dosedaj le v napotje, ki so čakale samo na ženine, če se bodo pa trgovsko izobrazile, bodo lahko vodile trgovsko stran očetove obrti ter postale tako njih najboljše pomočnice, ki ne bodo s strahom gledale v bodočnost. Zato, kmetje, ne z vsemi dijaki v gimnazijo, temveč dajte jih tudi v trgovsko šolo, kateri upamo, da se kmalu pridružijo tudi druge strokovne šole slovenske.

Alpska montantska družba, ki ima tudi v Beli Krajini pravico do rudosledov, je imela pretečeno upravno leto 17,075.061 K čistega dobička. 13 milijonov razdeli svojim delničarjem.

Ne v Ameriko! Radi mezdnih sporov so zaprli v Ohiju in v zahodni Pensilvaniji rudnike, kjer je delalo 50.000 ru-

darjev. Kot se poroča iz New Yorka, so po raznih krajih države odpustili za ta čas, dokler bodo trajali ti spori, vsega skup 250.000 rudarjev.

Poučno kmetijsko potovanje na Češko priredi ob priliki letošnje jubilejske razstave v Pragi, ki se otvori 14. maja kranjska kmetijska družba. Toplo priporočamo vsem onim kmetom, katerim dopuščata čas in denar, da se udeležijo tega potovanja na Češko, ki je znano ne samo po svojih tovarnah, temveč tudi po izvrstni izobrazbi in gospogarski in politični organizaciji čeških kmetov. Opozorjamo na 6. števil. let. Kmetovalca, ki prinaša podroben načrt tega podučnega izleta.

Dobrotniki svojega naroda. V Trziču je umrl slovenski inženir Polak, ki je v narodne namene zapustil vse svoje premoženje, okrog 200.000 kron. — V Pragi je umrl češki inženir Hlavka, ki je zadustil v isto svrhu češkemu narodu čez 4 milijone kron. — V Postojni je dne 5. t. m. umrl gosp. Anton Lavrenčič, ki je v svoji oporoki volil šolski družbi sv. Cirila in Metoda 1000 K, revni šolski mladini postojnski 1000 K in raznim narodnim društvom v Postojni 2500 K. Bodi vrlim možem ohranjen časten spomin!

Nemški časopis „Prager Tagblatt“ se je za prvi april tako ponorčeval iz svojih čitateljev. Dne 1. aprila je namreč priobčil daljši članek z naslovom „Sporočilo z Marsa“. V njem se obširno opisuje način, kako se je nazadnje vendarle posrečilo dobiti od prebivalcev zvezde Marsa vest s pomočjo brezžičnega brzojava. Tega tujega jezika se sicer doslej še ni moglo razumeti, vendar pa je list objavil besedilo te vesti, ki se je glasilo takole SESU NISA SIDER CC OHIS ROTCER ERAC. — Seveda je ta jezik nebeških prebivalcev prav lahko razumeti, če se te besede bere od zadaj. Tedaj se glase: „Care lector, si hoc credis, asinus es“. — Dragi čitatelj, če to verjameš, si osel“. — To je bil dober prvi april.

Sežiganje mrtvih. Na Češkem je tudi že zelo močno gibanje, ki zahteva, naj bi se mrtveci ne pokopavali, temveč sežigali. Ustanovila se je zavarovalna pogrebna bratovščina, h kateri je pristopilo takoj prvi teden že čez 2000 članov.

Starišem šolske mladine. Pod tem uaslovom je izdala Slov. Šolska Matica v Ljubljani letak, katerega je poslal dež. odbor na šolska vodstva, da ga razdele med učence. Starišem toplo priporočamo, da si njegovo vsebino dobro prečitajo in zapomnijo. Priobčujemo tu nekaj stavkov iz tega letaka; Prevelika, takozvana opičja ljubezen je škodljiva; še bolj pa škoduje otroku, če ne uživa nič ljubezni svojih staršev. Otrok, ki ne sliši nikdar prijazne besede, se pogubi. Vcepite svojemu otroku tudi ljubezen do domačega kraja in domovine. Bodite svojim otrokom vedno sami najboljši zgled, ker potem bodo znali ljubiti, kar je dobrega in plemenitega, zaničevati pa, kar je slabega in hudobnega. Spoštujte učitelje in učiteljice svojega otroka in bodite zaupni do njih; vpričo otrok ne govorite nikdar kaj takega, kar bi utegnilo škodovati ugledu učitelja in učiteljice vašega otroka. Če mislite, da imate kakšen vzrok z učiteljem biti nezadovoljni, povprašajte naravnost učitelja samega ali pa šolskega voditelja; v takih slučajih se boste največkrat prepričali, da žele vašemu otroku le dobro. Sploh ne verjemite vsega, kar vam pripoveduje otrok o šoli ali učitelju. Marsikaj razumejo otroci popolnoma drugače, kakor je pa stvar v resnici; pripeti se tudi, da se včasih tudi resnicoljuben otrok, zlasti ako ga je učitelj kaznoval, naredi nedolžnega, da bi se tako ognil domači kazni, ki bi jo gotovo dobil, če bi bili starši o vsem natančno poučeni. Nikdar ne dajajte svojemu otroku opojnih pijač, ki nikdar ne koristijo. Precej razširjeno mnenje, da opojne pijače otroka krepčajo, je popolnoma napačno; izkušnja uči, da tisti otroci, ki pijo pivo, vino, žganje i. t. d., zaostanejo v telesnem, posebno pa v duševnem

razvoju. Marsikaj, kar odrastlim ljudem ne škoduje, je za otroke škodljivo. Semkaj sodi tudi kajenje, ki se mora kar najstrože prepovedati.

Strahovito povodenj so imeli pretekli teden v Hankavu na Kitajskem. Utonilo je nad 2000 oseb.

Velik požar je uničil predmestje Bostona, Chelseo. Zgorelo je nad 500 poslopij, med njimi 13 cerkev, 6 bank, vse šole in bolnišnica. Škode je do 10 milijonov dolarjev. Pet oseb je zgorelo, nad 400 je ranjenih, a pogrešajo še kakih 100 oseb.

Gališki deželni namestnik grof Andrej Potocki je bil v nedeljo, dne 12. t. m. umorjen od rusinskega dijaka Sicinskega. Sicinski je prosil avdienco pri namestniku v privatnih zadevah, katera se mu je dovolila in je koj pri vstopu v sobo ustrelil grofa, ki je bil kmalu mrtev. Ubijalec je izjavil, da je ustrelil namestnika, ker je hotel maščevati krivice, ki so se godile Rusinom ob zadnjih državnozborskih volitvah.

Človek, ki je imel zelo veliko časa, je izračunal sledeče: Povprečno se rodi 36 milijonov otrok vsako leto na svetu, ali 70 na minuto, torej več nego eden na sekundo. Če bi zibeli teh otrok postavili drugo ob drugo, bi to izdalo dolgost, ki bi bila enaka potovanju okoli zemlje in če bi šle matere s svojimi novorojenčki druga za drugo vedno po 20 v eni minuti mimo nas, bi bili zadnji mimoidoči otroci že 4 leta stari.

Dve anarhistinji so obsodili na smrt v Barceloni zaradi znanih atentatov z bombami.

Uredništva vseh slovenskih in hrvaških listov prosimo, naj nam jih pošiljajo v zameno, ker jih bomo porabili za otvoritev javne čitalnice v Gradcu.

Uredništvo.

Oglas i.

Za vsebino oglasov uredništvo ne prevzema nikake odgovornosti.

Peč se vam nikdar ne podere

če jo kupite v moji zalogi.

FRAN PILETIČ, Gradac.

...

Izdelovanje in zaloga

peči vseh velikosti in slogov

(kmečke in visoke, secesijon itd.)

Kam?

K Petru Šterku na
•••• Vinico. ••••

Zakaj?

Zato, ker ima najboljšo in najcenejše blago.

Dobro, torej k njemu vsi!